

BUITENONDERWIJS MAAKT LEREN BETEKENISVOL

Het onderwijs in Nederland is letterlijk en figuurlijk in beweging. Figuurlijk, omdat er mijn inziens een verschuiving plaatsvindt van een samenleving met traditionele beroepen naar een tijd waarin wij niet weten wat wij over vijftien jaar kunnen worden. Letterlijk, omdat er met toenemende mate aandacht is voor meer beweging en buitenonderwijs.

EVEN VOORSTELLEN...

Mijn naam is Timon Koster en inmiddels sta ik een paar jaar voor de klas en combineer ik mijn baan met tal van werkzaamheden binnen het onderwijs-werkveld. Als projectdeelnemer van het 'Leraren Ontwikkel Fonds' heb ik meegeschreven aan een DOpaper, waarin het hoe en wat van buitenonderwijs

wordt beschreven. Als constructie-lid van Curriculum.nu schrijf ik mee aan het formuleren van een visie en de bouwstenen voor de herziening van de kerndoelen voor het po en vo. Hierdoor heb ik veel contact met leraren en schoolleiders, verspreid door het land. Wat opvalt is dat er veel leraren en besturen bezig zijn met het vernieuwen van het traditionele onderwijs. Meer verwondering, creativiteit en flexibiliteit zijn veelvoorkomende speerpunten als we kijken naar toekomstgericht onderwijs.

LEREN BINNEN ÉN BUITEN HET KLASLOKAAL

Als we helemaal terug gaan naar de basis van waarom we kinderen opleiden, dan is dat met het doel kinderen voor te bereiden op de maatschappij om ons heen en ze daarin te laten functioneren.

De laatste jaren is gebleken dat er tal van beroepen zijn ontstaan en verdwenen. Door de kennis die overal voor handen is en de manier van communiceren gaat alles snel. Tegenwoordig is het heel gewoon om flexibel inzetbaar te zijn en op basis van tijdelijke contracten te werken. De kinderen die wij nu in de klas hebben, doen in de toekomst wellicht een beroep dat nu nog niet eens bestaat.

Om hier goed op in te spelen, zullen we kritisch moeten blijven kijken naar hoe wij ons onderwijsaanbod vormgeven. Daarbij moeten we onder andere gebruik maken van recente ontwikkelingen op het gebied van kennis. Er staat in verschillende onderzoeken beschreven dat een kind zijn omgeving verkent vanuit nieuwsgierigheid en verwondering. Met dit uitgangspunt ontstaat er intrinsieke motivatie om iets te leren of om iets te doen. Het is voor ons als leraar belangrijk dat we dat in het oog houden en dat we de kinderen hierin blijven stimuleren. Het bieden van een contextrijke leeromgeving binnen én buiten de school is dan cruciaal.

In Nederland doen we dat (in veel gevallen) door een groot gedeelte van de dag alle kinderen stil achter een tafel te laten werken, waarbij ze het grootste deel van de dag moeten luisteren of in werkboeken moeten lezen en schrijven. Er wordt gedurende een schooldag veel van de kinderen geëist qua zithouding, luisterhouding en concentratie.

Dit komt niet ten goede aan de creativiteit en intrinsieke motivatie van de kinderen. Het is mij nog nooit overkomen dat een kind aan het juichen was bij het openslaan van een spellingsboek. De afgelopen tijd is er veel onderzoek gedaan naar het bewegend leren. Het is een innovatieve manier van leren die het beeld van de stilzittende kinderen in een lokaal doorbreekt. Dergelijke lessen kunnen vele voordelen hebben. Zelf maak ik niet alleen gebruik van de voorspelbare dagelijkse routine in een klaslokaal, maar laat kinderen ook leren in een dynamische en contextrijke leeromgeving. De buitenruimte is hier uitermate geschikt voor. Ik merk dat de kinderen zich na een matig intensieve buitenles beter kunnen focussen op het werk in de klas.

Voor het (deels) loslaten van de dagelijkse routine heb je als leraar lef nodig. Het vraagt om creativiteit en de noodzaak om los te durven laten. Aan de andere kant levert het je ook wat op. Het maakt je werk afwisselender, je wordt minder afhankelijk van de methode en vaardig in het verrijken van lesinhouden. Dan hebben we het nog niet eens over

de winst die het in mijn ervaring voor de kinderen oplevert: uitlokken van verwondering, verhoging van de beleving en het creëren van een betekenisvolle, realistische en dynamische leeromgeving. Natuurlijk moeten we ons realiseren dat het de eerste keren tijdens een buitenles misschien niet vlekkeloos verloopt. Kinderen hebben tijd nodig om te leren omgaan met leren in verschillende contexten. Door meermaals met de klas naar buiten te gaan, zal de schoolomgeving door de kinderen niet alleen meer als speelplaats, maar ook als leerplaats gezien worden.

DE KINDEREN DIE WIJ NU IN DE KLAS HEBBEN, DOEN IN DE TOEKOMST WELLICHT EEN BEROEP DAT NU NOG NIET EENS BESTAAT.

MEERWAARDE VAN HET GEVEN VAN BUITENLESSEN

Een grote meerwaarde van de buitenruimte ten opzichte van het klaslokaal is de mogelijkheid om leerinhoud te verbinden met beweging. Professor Scherder beschrijft in zijn presentaties en boeken het grote belang van bewegen op jonge leeftijd. De ontwikkeling van het brein gaat niet vanzelf. Met het uitvoeren van complexe bewegingen ontstaan en verbeteren verbindingen tussen verschillende hersendelen. Dit komt ten goede aan de cognitieve capaciteit van het brein. Hoe complexer de beweging, des te meer hersendelen geactiveerd worden en hoe meer verbindingen er ontstaan. Door cognitieve taken te combineren met fysieke taken, worden de hersenen optimaal geprikkeld. Beweging zou dus idealiter dagelijks in het onderwijs aangeboden moeten worden, net als taal en rekenen. Wat is er nou mooier en effectiever dan het combineren van beweging met dagelijks terugkerende lesstof?

In landen als Zweden, Finland, Schotland en Engeland is buitenonderwijs al een begrip. In Nederland wordt het ook steeds vaker toegepast. Dit jaar zijn er al meer dan 2400 basisscholen die deelnemen aan de Nationale Buitenlesdag. De vraag die je veelal bij leraren hoort is hoe kun je goed buitenonderwijs geven, wat heb ik nodig en welke lessen zijn geschikt. Samen met collega's geef ik tips, trainingen en in de toekomst organiseren wij studiereizen om jou als leraar op weg te helpen met buitenonderwijs.

AAN DE NATIONALE BUITENLESDAG VAN 10 APRIL 2018 DEDEN AL RUIM 2400(!) BASISSCHOLEN MEE

Timon Koster is leraar basisonderwijs en projectdeelnemer van het Leraren Ontwikkel Fonds.

Voor vragen, lesvoorbeelden of de gratis DOpaper kun je contact opnemen via www.timonkoster.nl of door te mailen naar info@timonkoster.nl.

